අඞ්ගුත්තරනිකායො

එකකනිපාතපාළි

ධම්මවිචය

පටුන

“ධම්මා සුතා ධාතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පටිවිද්ධා.”

(මහා සුඤ්ඤත සුත්තං; මජ්ඣිම නිකායො, උපරිපණ්ණාසකො, සුඤ්ඤත වග්ගො.)

පටුන සංස්කරණය - භික්ඛු ධම්මවිහාරි

(ඡට්ඨ සංගායනා ත්‍රිපිටක වැඩසටහනින් උපුටා සකසන ලදී)

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

අඞ්ගුත්තරනිකායො

එකකනිපාතපාළි

1. රූපාදිවග්ගො

1. එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙසි – ‘‘භික්ඛවො’’ති. ‘‘භදන්තෙ’’ති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච –

‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකරූපම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං, භික්ඛවෙ, ඉත්ථිරූපං. ඉත්ථිරූපං, භික්ඛවෙ, පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨතී’’ති. පඨමං.

2. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකසද්දම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං, භික්ඛවෙ, ඉත්ථිසද්දො. ඉත්ථිසද්දො, භික්ඛවෙ, පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨතී’’ති. දුතියං.

3. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකගන්ධම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං, භික්ඛවෙ, ඉත්ථිගන්ධො. ඉත්ථිගන්ධො, භික්ඛවෙ, පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨතී’’ති. තතියං.

4. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකරසම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං, භික්ඛවෙ, ඉත්ථිරසො. ඉත්ථිරසො, භික්ඛවෙ, පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨතී’’ති. චතුත්ථං.

5. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකඵොට්ඨබ්බම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං, භික්ඛවෙ, ඉත්ථිඵොට්ඨබ්බො. ඉත්ථිඵොට්ඨබ්බො, භික්ඛවෙ, පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨතී’’ති. පඤ්චමං.

6. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකරූපම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං, භික්ඛවෙ, පුරිසරූපං. පුරිසරූපං, භික්ඛවෙ, ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨතී’’ති. ඡට්ඨං.

7. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකසද්දම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං, භික්ඛවෙ, පුරිසසද්දො. පුරිසසද්දො, භික්ඛවෙ, ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨතී’’ති. සත්තමං.

8. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකගන්ධම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං, භික්ඛවෙ, පුරිසගන්ධො. පුරිසගන්ධො, භික්ඛවෙ, ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨතී’’ති. අට්ඨමං.

9. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකරසම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං, භික්ඛවෙ, පුරිසරසො. පුරිසරසො, භික්ඛවෙ, ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨතී’’ති. නවමං.

10. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකඵොට්ඨබ්බම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං, භික්ඛවෙ, පුරිසඵොට්ඨබ්බො. පුරිසඵොට්ඨබ්බො, භික්ඛවෙ, ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨතී’’ති. දසමං.

රූපාදිවග්ගො පඨමො.

2. නීවරණප්පහානවග්ගො

11. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නො වා කාමච්ඡන්දො උප්පජ්ජති උප්පන්නො වා කාමච්ඡන්දො භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, සුභනිමිත්තං. සුභනිමිත්තං, භික්ඛවෙ, අයොනිසො මනසි කරොතො අනුප්පන්නො චෙව කාමච්ඡන්දො උප්පජ්ජති උප්පන්නො ච කාමච්ඡන්දො භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තතී’’ති. පඨමං.

12. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නො වා බ්‍යාපාදො උප්පජ්ජති උප්පන්නො වා බ්‍යාපාදො භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, පටිඝනිමිත්තං. පටිඝනිමිත්තං, භික්ඛවෙ, අයොනිසො මනසි කරොතො අනුප්පන්නො චෙව බ්‍යාපාදො උප්පජ්ජති උප්පන්නො ච බ්‍යාපාදො භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තතී’’ති. දුතියං.

13. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නං වා ථිනමිද්ධං [ථීනමිද්ධං (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] උප්පජ්ජති උප්පන්නං වා ථිනමිද්ධං භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අරති තන්දී [තන්දි (ක.)] විජම්භිතා [විජම්භිකා (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] භත්තසම්මදො චෙතසො ච ලීනත්තං. ලීනචිත්තස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නඤ්චෙව ථිනමිද්ධං උප්පජ්ජති උප්පන්නඤ්ච ථිනමිද්ධං භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තතී’’ති. තතියං.

14. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නං වා උද්ධච්චකුක්කුච්චං උප්පජ්ජති උප්පන්නං වා උද්ධච්චකුක්කුච්චං භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තති යථයිදං,

භික්ඛවෙ, චෙතසො අවූපසමො. අවූපසන්තචිත්තස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නඤ්චෙව උද්ධච්චකුක්කුච්චං උප්පජ්ජති උප්පන්නඤ්ච උද්ධච්චකුක්කුච්චං භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තතී''ති. චතුත්ථං.

15. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා විචිකිච්ඡා උප්පජ්ජති උප්පන්නා වා විචිකිච්ඡා භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අයොනිසොමනසිකාරො. අයොනිසො, භික්ඛවෙ, මනසි කරොතො අනුප්පන්නා චෙව විචිකිච්ඡා උප්පජ්ජති උප්පන්නා ච විචිකිච්ඡා භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තතී''ති. පඤ්චමං.

16. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නො වා කාමච්ඡන්දො නුප්පජ්ජති උප්පන්නො වා කාමච්ඡන්දො පහීයති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අසුභනිමිත්තං. අසුභනිමිත්තං, භික්ඛවෙ, යොනිසො මනසි කරොතො අනුප්පන්නො චෙව කාමච්ඡන්දො නුප්පජ්ජති උප්පන්නො ච කාමච්ඡන්දො පහීයතී''ති. ඡට්ඨං.

17. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නො වා බ්‍යාපාදො නුප්පජ්ජති උප්පන්නො වා බ්‍යාපාදො පහීයති යථයිදං, භික්ඛවෙ, මෙත්තා චෙතොවිමුත්ති. මෙත්තං, භික්ඛවෙ, චෙතොවිමුත්තිං යොනිසො මනසි කරොතො අනුප්පන්නො චෙව බ්‍යාපාදො නුප්පජ්ජති උප්පන්නො ච බ්‍යාපාදො පහීයතී''ති. සත්තමං.

18. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නං වා ථීනමිද්ධං නුප්පජ්ජති උප්පන්නං වා ථීනමිද්ධං පහීයති යථයිදං, භික්ඛවෙ, ආරම්භධාතු නික්කමධාතු පරක්කමධාතු. ආරද්ධවීරියස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නඤ්චෙව ථීනමිද්ධං නුප්පජ්ජති උප්පන්නඤ්ච ථීනමිද්ධං පහීයතී''ති. අට්ඨමං.

19. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නං වා උද්ධච්චකුක්කුච්චං නුප්පජ්ජති උප්පන්නං වා උද්ධච්චකුක්කුච්චං පහීයති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චෙතසො වූපසමො. වූපසන්තචිත්තස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නඤ්චෙව උද්ධච්චකුක්කුච්චං නුප්පජ්ජති උප්පන්නඤ්ච උද්ධච්චකුක්කුච්චං පහීයතී''ති. නවමං.

20. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා විචිකිච්ඡා නුප්පජ්ජති උප්පන්නා වා විචිකිච්ඡා පහීයති යථයිදං, භික්ඛවෙ, යොනිසොමනසිකාරො. යොනිසො, භික්ඛවෙ, මනසි කරොතො අනුප්පන්නා චෙව විචිකිච්ඡා නුප්පජ්ජති උප්පන්නා ච විචිකිච්ඡා පහීයතී''ති. දසමං.

නීවරණප්පහානවග්ගො දුතියො.

3. අකම්මනියවග්ගො

21. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අභාවිතං අකම්මනියං හොති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං [යථයිදං චිත්තං (සී. පී.) එවමුපරිපි]. චිත්තං, භික්ඛවෙ, අභාවිතං අකම්මනියං හොතී''ති. පඨමං.

22. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං භාවිතං කම්මනියං හොති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, භාවිතං කම්මනියං හොතී''ති. දුතියං.

23. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අභාවිතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, අභාවිතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී''ති. තතියං.

24. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං භාවිතං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, භාවිතං මහතො අත්ථාය සංවත්තතී''ති. චතුත්ථං.

25. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අභාවිතං අපාතුභූතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, අභාවිතං අපාතුභූතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී''ති. පඤ්චමං.

26. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං භාවිතං පාතුභූතං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, භාවිතං පාතුභූතං මහතො අත්ථාය සංවත්තතී''ති. ඡට්ඨං.

27. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අභාවිතං අබහුලීකතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, අභාවිතං අබහුලීකතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී''ති. සත්තමං.

28. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං භාවිතං බහුලීකතං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, භාවිතං බහුලීකතං මහතො අත්ථාය සංවත්තතී''ති. අට්ඨමං.

29. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අභාවිතං අබහුලීකතං දුක්ඛාධිවහං හොති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, අභාවිතං අබහුලීකතං දුක්ඛාධිවහං හොතී''ති. නවමං.

30. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං භාවිතං බහුලීකතං සුඛාධිවහං හොති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, භාවිතං බහුලීකතං සුඛාධිවහං හොතී’’ති. දසමං.

අකම්මනියවග්ගො තතියො.

4. අදන්තවග්ගො

31. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අදන්තං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, අදන්තං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී’’ති. පඨමං.

32. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං දන්තං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, දන්තං මහතො අත්ථාය සංවත්තතී’’ති. දුතියං.

33. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අගුත්තං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, අගුත්තං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී’’ති. තතියං.

34. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ගුත්තං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, ගුත්තං මහතො අත්ථාය සංවත්තතී’’ති. චතුත්ථං.

35. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අරක්ඛිතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, අරක්ඛිතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී’’ති. පඤ්චමං.

36. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං රක්ඛිතං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, රක්ඛිතං මහතො අත්ථාය සංවත්තතී’’ති. ඡට්ඨං.

37. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අසංවුතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, අසංවුතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී’’ති. සත්තමං.

38. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං සංවුතං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, සංවුතං මහතො අත්ථාය සංවත්තතී’’ති. අට්ඨමං.

39. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අදන්තං අගුත්තං අරක්ඛිතං අසංවුතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං,

භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, අදන්තං අගුත්තං අරක්ඛිතං අසංවුතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී''ති. නවමං.

40. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං දන්තං ගුත්තං රක්ඛිතං සංවුතං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, දන්තං ගුත්තං රක්ඛිතං සංවුතං මහතො අත්ථාය සංවත්තතී''ති. දසමං.

අදන්තවග්ගො චතුත්ථො.

5. පණිහිතඅච්ඡවග්ගො

41. ''සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, සාලිසූකං වා යවසූකං වා මිච්ඡාපණිහිතං හත්ථෙන වා පාදෙන වා අක්කන්තං හත්ථං වා පාදං වා භෙච්ඡති [භිජ්ජිස්සති (ස්‍යා. කං. ක.), භෙජ්ජති (සී.) මොග්ගල්ලානබ්‍යාකරණං පස්සිතබ්බං] ලොහිතං වා උප්පාදෙස්සතීති නෙතං ඨානං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු? මිච්ඡාපණිහිතත්තා, භික්ඛවෙ, සූකස්ස. එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, සො වත භික්ඛු මිච්ඡාපණිහිතෙන චිත්තෙන අවිජ්ජං භෙච්ඡති, විජ්ජං උප්පාදෙස්සති, නිබ්බානං සච්ඡිකරිස්සතීති නෙතං ඨානං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු? මිච්ඡාපණිහිතත්තා, භික්ඛවෙ, චිත්තස්සා''ති. පඨමං.

42. ''සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, සාලිසූකං වා යවසූකං වා සම්මාපණිහිතං හත්ථෙන වා පාදෙන වා අක්කන්තං හත්ථං වා පාදං වා භෙච්ඡති ලොහිතං වා උප්පාදෙස්සතීති ඨානමෙතං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු? සම්මාපණිහිතත්තා, භික්ඛවෙ, සූකස්ස. එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, සො වත භික්ඛු සම්මාපණිහිතෙන චිත්තෙන අවිජ්ජං භෙච්ඡති, විජ්ජං උප්පාදෙස්සති, නිබ්බානං සච්ඡිකරිස්සතීති ඨානමෙතං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු? සම්මාපණිහිතත්තා, භික්ඛවෙ, චිත්තස්සා''ති. දුතියං.

43. ''ඉධාහං [ඉදාහං (සී.)], භික්ඛවෙ, එකච්චං පුග්ගලං පදුට්ඨචිත්තං එවං චෙතසා චෙතො පරිච්ච පජානාමි – 'ඉමම්හි චෙ අයං සමයෙ පුග්ගලො කාලං කරෙය්‍ය, යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං නිරයෙ'. තං කිස්ස හෙතු? චිත්තං හිස්ස, භික්ඛවෙ, පදුට්ඨං. ''චෙතොපදොසහෙතු පන, භික්ඛවෙ, එවමිධෙකච්චෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරං මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්තී''ති. තතියං.

44. ''ඉධාහං, භික්ඛවෙ, එකච්චං පුග්ගලං පසන්නචිත්තං එවං චෙතසා චෙතො පරිච්ච පජානාමි – 'ඉමම්හි චෙ අයං සමයෙ පුග්ගලො කාලං කරෙය්‍ය, යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙ'. තං කිස්ස හෙතු? චිත්තං හිස්ස, භික්ඛවෙ, පසන්නං. ''චෙතොපසාදහෙතු පන, භික්ඛවෙ, එවමිධෙකච්චෙ සත්තා කායස්ස භෙදා පරං මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්තී''ති. චතුත්ථං.

45. ‘‘සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, උදකරහදො ආවිලො ලුළිතො කලලීභූතො තත්ථ චක්ඛුමා පුරිසො තීරෙ ඨිතො න පස්සෙය්‍ය සිප්පිසම්බුකම්පි [සිප්පිකසම්බුකම්පි (ක.)] සක්ඛරකඨලම්පි මච්ඡගුම්බම්පි චරන්තම්පි තිට්ඨන්තම්පි. තං කිස්ස හෙතු? ආවිලත්තා, භික්ඛවෙ, උදකස්ස. එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, සො වත භික්ඛු ආවිලෙන චිත්තෙන අත්තත්ථං වා ඤස්සති පරත්ථං වා ඤස්සති උභයත්ථං වා ඤස්සති උත්තරිං වා මනුස්සධම්මා අලමරියඤාණදස්සනවිසෙසං සච්ඡිකරිස්සතීති නෙතං ඨානං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු? ආවිලත්තා, භික්ඛවෙ, චිත්තස්සා’’ති. පඤ්චමං.

46. ‘‘සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, උදකරහදො අච්ඡො විප්පසන්නො අනාවිලො තත්ථ චක්ඛුමා පුරිසො තීරෙ ඨිතො පස්සෙය්‍ය සිප්පිසම්බුකම්පි සක්ඛරකඨලම්පි මච්ඡගුම්බම්පි චරන්තම්පි තිට්ඨන්තම්පි. තං කිස්ස හෙතු? අනාවිලත්තා, භික්ඛවෙ, උදකස්ස. එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, සො වත භික්ඛු අනාවිලෙන චිත්තෙන අත්තත්ථං වා ඤස්සති පරත්ථං වා ඤස්සති උභයත්ථං වා ඤස්සති උත්තරිං වා මනුස්සධම්මා අලමරියඤාණදස්සනවිසෙසං සච්ඡිකරිස්සතීති ඨානමෙතං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු? අනාවිලත්තා, භික්ඛවෙ, චිත්තස්සා’’ති. ඡට්ඨං.

47. ‘‘සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, යානි කානිචි රුක්ඛජාතානං චන්දනො තෙසං අග්ගමක්ඛායති යදිදං මුදුතාය චෙව කම්මඤ්ඤතාය ච. එවමෙවං ඛො අහං, භික්ඛවෙ, නාඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං භාවිතං බහුලීකතං මුදු ච හොති කම්මඤ්ඤඤ්ච යථයිදං චිත්තං. චිත්තං, භික්ඛවෙ, භාවිතං බහුලීකතං මුදු ච හොති කම්මඤ්ඤඤ්ච හොතී’’ති. සත්තමං.

48. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ලහුපරිවත්තං යථයිදං චිත්තං. යාවඤ්චිදං, භික්ඛවෙ, උපමාපි න සුකරා යාව ලහුපරිවත්තං චිත්ත’’න්ති. අට්ඨමං.

49. ‘‘පභස්සරමිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. තඤ්ච ඛො ආගන්තුකෙහි උපක්කිලෙසෙහි උපක්කිලිට්ඨ’’න්ති. නවමං.

50. ‘‘පභස්සරමිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. තඤ්ච ඛො ආගන්තුකෙහි උපක්කිලෙසෙහි විප්පමුත්ත’’න්ති. දසමං.

පණිහිතඅච්ඡවග්ගො පඤ්චමො.

6. අච්ඡරාසඞ්ඝාතවග්ගො

51. ‘‘පභස්සරමිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. තඤ්ච ඛො ආගන්තුකෙහි උපක්කිලෙසෙහි උපක්කිලිට්ඨං. තං අස්සුතවා පුථුජ්ජනො යථාභූතං නප්පජානාති. තස්මා ‘අස්සුතවතො පුථුජ්ජනස්ස චිත්තභාවනා නත්ථී’ති වදාමී’’ති. පඨමං.

52. ''පභස්සරමිදං, භික්ඛවෙ, චිත්තං. තඤ්ච ඛො ආගන්තුකෙහි උපක්කිලෙසෙහි විප්පමුත්තං. තං සුතවා අරියසාවකො යථාභූතං පජානාති. තස්මා 'සුතවතො අරියසාවකස්ස චිත්තභාවනා අත්ථී'ති වදාමී''ති. දුතියං.

53. ''අච්ඡරාසඞ්ඝාතමත්තම්පි චෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු මෙත්තාචිත්තං [මෙත්තං චිත්තං (සී.), මෙත්තචිත්තං (ස්‍යා. කං. පී. ක.)] ආසෙවති; අයං වුච්චති, භික්ඛවෙ – 'භික්ඛු අරිත්තජ්ඣානො විහරති සත්ථුසාසනකරො ඔවාදපතිකරො, අමොඝං රට්ඨපිණ්ඩං භුඤ්ජති'. කො පන වාදො යෙ නං බහුලීකරොන්තී''ති! තතියං.

54. ''අච්ඡරාසඞ්ඝාතමත්තම්පි චෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු මෙත්තාචිත්තං භාවෙති; අයං වුච්චති, භික්ඛවෙ – 'භික්ඛු අරිත්තජ්ඣානො විහරති සත්ථුසාසනකරො ඔවාදපතිකරො, අමොඝං රට්ඨපිණ්ඩං භුඤ්ජති'. කො පන වාදො යෙ නං බහුලීකරොන්තී''ති! චතුත්ථං.

55. ''අච්ඡරාසඞ්ඝාතමත්තම්පි චෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු මෙත්තාචිත්තං මනසි කරොති; අයං වුච්චති, භික්ඛවෙ – 'භික්ඛු අරිත්තජ්ඣානො විහරති සත්ථුසාසනකරො ඔවාදපතිකරො අමොඝං රට්ඨපිණ්ඩං භුඤ්ජති'. කො පන වාදො යෙ නං බහුලීකරොන්තී''ති! පඤ්චමං.

56. ''යෙ කෙචි, භික්ඛවෙ, ධම්මා අකුසලා අකුසලභාගියා අකුසලපක්ඛිකා, සබ්බෙ තෙ මනොපුබ්බඞ්ගමා. මනො තෙසං ධම්මානං පඨමං උප්පජ්ජති, අන්වදෙව අකුසලා ධම්මා''ති. ඡට්ඨං.

57. ''යෙ කෙචි, භික්ඛවෙ, ධම්මා කුසලා කුසලභාගියා කුසලපක්ඛිකා, සබ්බෙ තෙ මනොපුබ්බඞ්ගමා. මනො තෙසං ධම්මානං පඨමං උප්පජ්ජති, අන්වදෙව කුසලා ධම්මා''ති. සත්තමං.

58. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, පමාදො. පමත්තස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තී''ති. අට්ඨමං.

59. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අප්පමාදො. අප්පමත්තස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තී''ති. නවමං.

60. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, කොසජ්ජං. කුසීතස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තී’’ති. දසමං.

අච්ඡරාසඞ්ඝාතවග්ගො ඡට්ඨො.

7. වීරියාරම්භාදිවග්ගො

61. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, වීරියාරම්භො [විරියාරම්භො (සී.ස්‍යා. කං. පී.)]. ආරද්ධවීරියස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තී’’ති. පඨමං.

62. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, මහිච්ඡතා. මහිච්ඡස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තී’’ති. දුතියං.

63. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අප්පිච්ඡතා. අප්පිච්ඡස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තී’’ති. තතියං.

64. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අසන්තුට්ඨිතා. අසන්තුට්ඨස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තී’’ති. චතුත්ථං.

65. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, සන්තුට්ඨිතා. සන්තුට්ඨස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තී’’ති. පඤ්චමං.

66. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා

පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අයොනිසොමනසිකාරො. අයොනිසො, භික්ඛවෙ, මනසි කරොතො අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තී''ති. ඡට්ඨං.

67. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, යොනිසොමනසිකාරො. යොනිසො, භික්ඛවෙ, මනසි කරොතො අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තී''ති. සත්තමං.

68. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අසම්පජඤ්ඤං. අසම්පජානස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තී''ති. අට්ඨමං.

69. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, සම්පජඤ්ඤං. සම්පජානස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තී''ති. නවමං.

70. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, පාපමිත්තතා. පාපමිත්තස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තී''ති. දසමං.

වීරියාරම්භාදිවග්ගො සත්තමො.

8. කල්‍යාණමිත්තාදිවග්ගො

71. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තී''ති. පඨමං.

72. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං. අනුයොගා, භික්ඛවෙ, අකුසලානං

ධම්මානං, අනනුයොගා කුසලානං ධම්මානං අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තී’’ති. දුතියං.

73. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අනුයොගො කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං. අනුයොගා, භික්ඛවෙ, කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගා අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තී’’ති. තතියං.

74. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා බොජ්ඣඞ්ගා නුප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා බොජ්ඣඞ්ගා න භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අයොනිසොමනසිකාරො. අයොනිසො, භික්ඛවෙ, මනසි කරොතො අනුප්පන්නා චෙව බොජ්ඣඞ්ගා නුප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච බොජ්ඣඞ්ගා න භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡන්තී’’ති. චතුත්ථං.

75. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා බොජ්ඣඞ්ගා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා බොජ්ඣඞ්ගා භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, යොනිසොමනසිකාරො. යොනිසො, භික්ඛවෙ, මනසි කරොතො අනුප්පන්නා චෙව බොජ්ඣඞ්ගා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච බොජ්ඣඞ්ගා භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡන්තී’’ති. පඤ්චමං.

76. ‘‘අප්පමත්තිකා එසා, භික්ඛවෙ, පරිහානි යදිදං ඤාතිපරිහානි. එතං පතිකිට්ඨං, භික්ඛවෙ, පරිහානීනං යදිදං පඤ්ඤාපරිහානී’’ති. ඡට්ඨං.

77. ‘‘අප්පමත්තිකා එසා, භික්ඛවෙ, වුද්ධි යදිදං ඤාතිවුද්ධි. එතදග්ගං, භික්ඛවෙ, වුද්ධීනං යදිදං පඤ්ඤාවුද්ධි. තස්මාතිහ, භික්ඛවෙ, එවං සික්ඛිතබ්බං – ‘පඤ්ඤාවුද්ධියා වද්ධිස්සාමා’ති. එවඤ්හි වො, භික්ඛවෙ, සික්ඛිතබ්බ’’න්ති. සත්තමං.

78. ‘‘අප්පමත්තිකා එසා, භික්ඛවෙ, පරිහානි යදිදං භොගපරිහානි. එතං පතිකිට්ඨං, භික්ඛවෙ, පරිහානීනං යදිදං පඤ්ඤාපරිහානී’’ති. අට්ඨමං.

79. ‘‘අප්පමත්තිකා එසා, භික්ඛවෙ, වුද්ධි යදිදං භොගවුද්ධි. එතදග්ගං, භික්ඛවෙ, වුද්ධීනං යදිදං පඤ්ඤාවුද්ධි. තස්මාතිහ, භික්ඛවෙ, එවං සික්ඛිතබ්බං – ‘පඤ්ඤාවුද්ධියා වද්ධිස්සාමා’ති. එවඤ්හි වො, භික්ඛවෙ, සික්ඛිතබ්බ’’න්ති. නවමං.

80. ‘‘අප්පමත්තිකා එසා, භික්ඛවෙ, පරිහානි යදිදං යසොපරිහානි. එතං පතිකිට්ඨං, භික්ඛවෙ, පරිහානීනං යදිදං පඤ්ඤාපරිහානී’’ති. දසමං.

කල්‍යාණමිත්තාදිවග්ගො අට්ඨමො.

9. පමාදාදිවග්ගො

81. ‘‘අප්පමත්තිකා එසා, භික්ඛවෙ, වුද්ධි යදිදං යසොවුද්ධි. එතදග්ගං, භික්ඛවෙ, වුද්ධීනං යදිදං පඤ්ඤාවුද්ධි. තස්මාතිහ, භික්ඛවෙ, එවං සික්ඛිතබ්බං – ‘පඤ්ඤාවුද්ධියා වඩ්ඪිස්සාමා’ති. එවඤ්හි වො, භික්ඛවෙ, සික්ඛිතබ්බ’’න්ති. පඨමං.

82. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, පමාදො. පමාදො, භික්ඛවෙ, මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී’’ති. දුතියං.

83. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අප්පමාදො. අප්පමාදො, භික්ඛවෙ, මහතො අත්ථාය සංවත්තතී’’ති. තතියං.

84. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, කොසජ්ජං. කොසජ්ජං, භික්ඛවෙ, මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී’’ති. චතුත්ථං.

85. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, වීරියාරම්භො. වීරියාරම්භො, භික්ඛවෙ, මහතො අත්ථාය සංවත්තතී’’ති. පඤ්චමං.

86. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, මහිච්ඡතා. මහිච්ඡතා, භික්ඛවෙ, මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී’’ති. ඡට්ඨං.

87. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අප්පිච්ඡතා. අප්පිච්ඡතා, භික්ඛවෙ, මහතො අත්ථාය සංවත්තතී’’ති. සත්තමං.

88. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අසන්තුට්ඨිතා. අසන්තුට්ඨිතා, භික්ඛවෙ, මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී’’ති. අට්ඨමං.

89. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, සන්තුට්ඨිතා. සන්තුට්ඨිතා, භික්ඛවෙ, මහතො අත්ථාය සංවත්තතී’’ති. නවමං.

90. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අයොනිසො මනසිකාරො. අයොනිසොමනසිකාරො, භික්ඛවෙ, මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී’’ති. දසමං.

91. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, යොනිසො මනසිකාරො. යොනිසොමනසිකාරො, භික්ඛවෙ, මහතො අත්ථාය සංවත්තතී’’ති. එකාදසමං.

92. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අසම්පජඤ්ඤං. අසම්පජඤ්ඤං, භික්ඛවෙ, මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී’’ති. ද්වාදසමං.

93. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, සම්පජඤ්ඤං. සම්පජඤ්ඤං, භික්ඛවෙ, මහතො අත්ථාය සංවත්තතී’’ති. තෙරසමං.

94. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, පාපමිත්තතා. පාපමිත්තතා, භික්ඛවෙ, මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී’’ති. චුද්දසමං.

95. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තතා, භික්ඛවෙ, මහතො අත්ථාය සංවත්තතී’’ති. පන්නරසමං.

96. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං. අනුයොගො, භික්ඛවෙ, අකුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී’’ති. සොළසමං.

97. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අනුයොගො කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං. අනුයොගො, භික්ඛවෙ, කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං මහතො අත්ථාය සංවත්තතී’’ති. සත්තරසමං.

පමාදාදිවග්ගො නවමො.

10. දුතියපමාදාදිවග්ගො

98. ‘‘අජ්ඣත්තිකං, භික්ඛවෙ, අඞ්ගන්ති කරිත්වා නාඤ්ඤං එකඞ්ගම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, පමාදො. පමාදො, භික්ඛවෙ, මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී’’ති. පඨමං.

99. ‘‘අජ්ඣත්තිකං, භික්ඛවෙ, අඞ්ගන්ති කරිත්වා නාඤ්ඤං එකඞ්ගම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අප්පමාදො. අප්පමාදො, භික්ඛවෙ, මහතො අත්ථාය සංවත්තතී’’ති. දුතියං.

100. ‘‘අජ්ඣත්තිකං, භික්ඛවෙ, අඞ්ගන්ති කරිත්වා නාඤ්ඤං එකඞ්ගම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, කොසජ්ජං. කොසජ්ජං, භික්ඛවෙ, මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී’’ති. තතියං.

101. ‘‘අජ්ඣත්තිකං, භික්ඛවෙ, අඞ්ගන්ති කරිත්වා නාඤ්ඤං එකඞ්ගම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, වීරියාරම්භො. වීරියාරම්භො, භික්ඛවෙ, මහතො අත්ථාය සංවත්තතී’’ති. චතුත්ථං.

102-109. ‘‘අජ්ඣත්තිකං, භික්ඛවෙ, අඞ්ගන්ති කරිත්වා නාඤ්ඤං එකඞ්ගම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, මහිච්ඡතා…පෙ…. අප්පිච්ඡතා… අසන්තුට්ඨිතා… සන්තුට්ඨිතා… අයොනිසොමනසිකාරො… යොනිසොමනසිකාරො… අසම්පජඤ්ඤං… සම්පජඤ්ඤං… ද්වාදසමං.

110. ‘‘බාහිරං, භික්ඛවෙ, අඞ්ගන්ති කරිත්වා නාඤ්ඤං එකඞ්ගම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, පාපමිත්තතා. පාපමිත්තතා, භික්ඛවෙ, මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී’’ති. තෙරසමං.

111. ‘‘බාහිරං, භික්ඛවෙ, අඞ්ගන්ති කරිත්වා නාඤ්ඤං එකඞ්ගම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තතා, භික්ඛවෙ, මහතො අත්ථාය සංවත්තතී’’ති. චුද්දසමං.

112. ‘‘අජ්ඣත්තිකං, භික්ඛවෙ, අඞ්ගන්ති කරිත්වා නාඤ්ඤං එකඞ්ගම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං. අනුයොගො, භික්ඛවෙ, අකුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතී’’ති. පන්නරසමං.

113. ''අජ්ඣත්තිකං, භික්ඛවෙ, අඞ්ගන්ති කරිත්වා නාඤ්ඤං එකඞ්ගම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අනුයොගො කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං. අනුයොගො, භික්ඛවෙ, කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං මහතො අත්ථාය සංවත්තතී''ති. සොළසමං.

114. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තරධානාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, පමාදො. පමාදො, භික්ඛවෙ, සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තරධානාය සංවත්තතී''ති. සත්තරසමං.

115. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං සද්ධම්මස්ස ඨිතියා අසම්මොසාය අනන්තරධානාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අප්පමාදො. අප්පමාදො, භික්ඛවෙ, සද්ධම්මස්ස ඨිතියා අසම්මොසාය අනන්තරධානාය සංවත්තතී''ති. අට්ඨාරසමං.

116. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තරධානාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, කොසජ්ජං. කොසජ්ජං, භික්ඛවෙ, සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තරධානාය සංවත්තතී''ති. එකූනවීසතිමං.

117. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං සද්ධම්මස්ස ඨිතියා අසම්මොසාය අනන්තරධානාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, වීරියාරම්භො. වීරියාරම්භො, භික්ඛවෙ, සද්ධම්මස්ස ඨිතියා අසම්මොසාය අනන්තරධානාය සංවත්තතී''ති. වීසතිමං.

118-128. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තරධානාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, මහිච්ඡතා…පෙ…. අප්පිච්ඡතා… අසන්තුට්ඨිතා… සන්තුට්ඨිතා… අයොනිසොමනසිකාරො… යොනිසොමනසිකාරො… අසම්පජඤ්ඤං… සම්පජඤ්ඤං … පාපමිත්තතා… කල්‍යාණමිත්තතා… අනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං. අනුයොගො, භික්ඛවෙ, අකුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තරධානාය සංවත්තතී''ති. එකත්තිංසතිමං.

129. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං සද්ධම්මස්ස ඨිතියා අසම්මොසාය අනන්තරධානාය සංවත්තති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අනුයොගො කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං. අනුයොගො, භික්ඛවෙ, කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො

අකුසලානං ධම්මානං සද්ධම්මස්ස ඨිතියා අසම්මොසාය අනන්තරධානාය සංවත්තතී''ති. චතුක්කොටිකං නිට්ඨිතං. බාත්තිංසතිමං.

130. ''යෙ තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ අධම්මං ධම්මොති දීපෙන්ති තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ බහුජනඅහිතාය පටිපන්නා බහුජනඅසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ච තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ අපුඤ්ඤං පසවන්ති, තෙ චිමං [තෙපිමං (සී.)] සද්ධම්මං අන්තරධාපෙන්තී''ති. තෙත්තිංසතිමං.

131. ''යෙ තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ ධම්මං අධම්මොති දීපෙන්ති තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ බහුජනඅහිතාය පටිපන්නා බහුජනඅසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ච තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ අපුඤ්ඤං පසවන්ති, තෙ චිමං සද්ධම්මං අන්තරධාපෙන්තී''ති. චතුත්තිංසතිමං.

132-139. ''යෙ තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ අවිනයං විනයොති දීපෙන්ති…පෙ…. විනයං අවිනයොති දීපෙන්ති…පෙ…. අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන භාසිතං ලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති…පෙ…. භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති…පෙ…. අනාචිණ්ණං තථාගතෙන ආචිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති…පෙ…. ආචිණ්ණං තථාගතෙන අනාචිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති…පෙ…. අපඤ්ඤත්තං තථාගතෙන පඤ්ඤත්තං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති…පෙ…. පඤ්ඤත්තං තථාගතෙන අපඤ්ඤත්තං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ බහුජනඅහිතාය පටිපන්නා බහුජනඅසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ච තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ අපුඤ්ඤං පසවන්ති, තෙ චිමං සද්ධම්මං අන්තරධාපෙන්තී''ති. ද්වාචත්තාලීසතිමං.

දුතියපමාදාදිවග්ගො දසමො.

11. අධම්මවග්ගො

140. ''යෙ තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ අධම්මං අධම්මොති දීපෙන්ති තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ බහුජනහිතාය පටිපන්නා බහුජනසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ච තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ පුඤ්ඤං පසවන්ති, තෙ චිමං සද්ධම්මං ඨපෙන්තී''ති [ථපෙන්තීති (ක.)]. පඨමං.

141. ''යෙ තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ ධම්මං ධම්මොති දීපෙන්ති තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ බහුජනහිතාය පටිපන්නා බහුජනසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ච තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ පුඤ්ඤං පසවන්ති, තෙ චිමං සද්ධම්මං ඨපෙන්තී''ති. දුතියං.

142-149. ‘‘යෙ තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ අවිනයං අවිනයොති දීපෙන්ති…පෙ…. විනයං විනයොති දීපෙන්ති…පෙ…. අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති…පෙ…. භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන භාසිතං ලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති…පෙ…. අනාචිණ්ණං තථාගතෙන අනාචිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති…පෙ…. ආචිණ්ණං තථාගතෙන ආචිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති…පෙ…. අපඤ්ඤත්තං තථාගතෙන අපඤ්ඤත්තං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති…පෙ…. පඤ්ඤත්තං තථාගතෙන පඤ්ඤත්තං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ බහුජනහිතාය පටිපන්නා බහුජනසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ච තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ පුඤ්ඤං පසවන්ති, තෙ චිමං සද්ධම්මං ඨපෙන්තී’’ති. දසමං.

අධම්මවග්ගො එකාදසමො.

12. අනාපත්තිවග්ගො

150. ‘‘යෙ තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ අනාපත්තිං ආපත්තීති දීපෙන්ති තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ බහුජනඅහිතාය පටිපන්නා බහුජනඅසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ච තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ අපුඤ්ඤං පසවන්ති, තෙ චිමං සද්ධම්මං අන්තරධාපෙන්තී’’ති. පඨමං.

151. ‘‘යෙ තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ ආපත්තිං අනාපත්තීති දීපෙන්ති තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ බහුජනඅහිතාය පටිපන්නා බහුජනඅසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ච තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ අපුඤ්ඤං පසවන්ති, තෙ චිමං සද්ධම්මං අන්තරධාපෙන්තී’’ති. දුතියං.

152-159. ‘‘යෙ තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ ලහුකං ආපත්තිං ගරුකා ආපත්තීති දීපෙන්ති…පෙ…. ගරුකං ආපත්තිං ලහුකා ආපත්තීති දීපෙන්ති…පෙ…. දුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං අදුට්ඨුල්ලා ආපත්තීති දීපෙන්ති…පෙ…. අදුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං දුට්ඨුල්ලා ආපත්තීති දීපෙන්ති…පෙ…. සාවසෙසං ආපත්තිං අනවසෙසා ආපත්තීති දීපෙන්ති…පෙ…. අනවසෙසං ආපත්තිං සාවසෙසා ආපත්තීති දීපෙන්ති…පෙ…. සප්පටිකම්මං ආපත්තිං අප්පටිකම්මා ආපත්තීති දීපෙන්ති…පෙ…. අප්පටිකම්මං ආපත්තිං සප්පටිකම්මා ආපත්තීති දීපෙන්ති තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ බහුජනඅහිතාය පටිපන්නා බහුජනඅසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ච තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ අපුඤ්ඤං පසවන්ති, තෙ චිමං සද්ධම්මං අන්තරධාපෙන්තී’’ති. දසමං.

160. ‘‘යෙ තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ අනාපත්තිං අනාපත්තීති දීපෙන්ති තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ බහුජනහිතාය පටිපන්නා බහුජනසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ච තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ පුඤ්ඤං පසවන්ති, තෙ චිමං සද්ධම්මං ඨපෙන්තී’’ති. එකාදසමං.

161. ‘‘යෙ තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ ආපත්තිං ආපත්තීති දීපෙන්ති තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ බහුජනහිතාය පටිපන්නා බහුජනසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ච තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ පුඤ්ඤං පසවන්ති, තෙ චිමං සද්ධම්මං ඨපෙන්තී’’ති. ද්වාදසමං.

162-169. ‘‘යෙ තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ ලහුකං ආපත්තිං ලහුකා ආපත්තීති දීපෙන්ති... ගරුකං ආපත්තිං ගරුකා ආපත්තීති දීපෙන්ති... දුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං දුට්ඨුල්ලා ආපත්තීති දීපෙන්ති... අදුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං අදුට්ඨුල්ලා ආපත්තීති දීපෙන්ති... සාවසෙසං ආපත්තිං සාවසෙසා ආපත්තීති දීපෙන්ති... අනවසෙසං ආපත්තිං අනවසෙසා ආපත්තීති දීපෙන්ති... සප්පටිකම්මං ආපත්තිං සප්පටිකම්මා ආපත්තීති දීපෙන්ති... අප්පටිකම්මං ආපත්තිං අප්පටිකම්මා ආපත්තීති දීපෙන්ති තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ බහුජනහිතාය පටිපන්නා බහුජනසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ච තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ පුඤ්ඤං පසවන්ති, තෙ චිමං සද්ධම්මං ඨපෙන්තී’’ති. වීසතිමං.

අනාපත්තිවග්ගො ද්වාදසමො.

13. එකපුග්ගලවග්ගො

170. ‘‘එකපුග්ගලො, භික්ඛවෙ, ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. කතමො එකපුග්ගලො? තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො. අයං ඛො, භික්ඛවෙ, එකපුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සාන’’න්ති.

171. ‘‘එකපුග්ගලස්ස, භික්ඛවෙ, පාතුභාවො දුල්ලභො ලොකස්මිං. කතමස්ස එකපුග්ගලස්ස? තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස. ඉමස්ස ඛො, භික්ඛවෙ, එකපුග්ගලස්ස පාතුභාවො දුල්ලභො ලොකස්මි’’න්ති.

172. ‘‘එකපුග්ගලො, භික්ඛවෙ, ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති අච්ඡරියමනුස්සො. කතමො එකපුග්ගලො? තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො. අයං ඛො, භික්ඛවෙ, එකපුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති අච්ඡරියමනුස්සො’’ති.

173. ‘‘එකපුග්ගලස්ස, භික්ඛවෙ, කාලකිරියා බහුනො ජනස්ස අනුතප්පා [ආනුතප්පා (සී.)] හොති. කතමස්ස එකපුග්ගලස්ස? තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස. ඉමස්ස ඛො, භික්ඛවෙ, එකපුග්ගලස්ස කාලකිරියා බහුනො ජනස්ස අනුතප්පා හොතී’’ති.

174. ‘‘එකපුග්ගලො, භික්ඛවෙ, ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති අද්‍රුතියො අසහායො අප්පටිමො අප්පටිසමො අප්පටිභාගො අප්පටිපුග්ගලො අසමො අසමසමො ද්විපදානං අග්ගො. කතමො එකපුග්ගලො? තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො. අයං ඛො, භික්ඛවෙ, එකපුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති අද්‍රුතියො අසහායො අප්පටිමො අප්පටිසමො අප්පටිභාගො අප්පටිපුග්ගලො අසමො අසමසමො ද්විපදානං අග්ගො’’ති.

175-186. ‘‘එකපුග්ගලස්ස, භික්ඛවෙ, පාතුභාවා මහතො චක්ඛුස්ස පාතුභාවො හොති, මහතො ආලොකස්ස පාතුභාවො හොති, මහතො ඔභාසස්ස පාතුභාවො හොති, ඡන්නං අනුත්තරියානං පාතුභාවො හොති, චතුන්නං පටිසම්භිදානං සච්ඡිකිරියා හොති, අනෙකධාතුපටිවෙධො හොති, නානාධාතුපටිවෙධො හොති, විජ්ජාවිමුත්තිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, සකදාගාමිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, අරහත්තඵලසච්ඡිකිරියා හොති. කතමස්ස එකපුග්ගලස්ස? තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස. ඉමස්ස ඛො, භික්ඛවෙ, එකපුග්ගලස්ස පාතුභාවා මහතො චක්ඛුස්ස පාතුභාවො හොති, මහතො ආලොකස්ස පාතුභාවො හොති, මහතො ඔභාසස්ස පාතුභාවො හොති, ඡන්නං අනුත්තරියානං පාතුභාවො හොති, චතුන්නං පටිසම්භිදානං සච්ඡිකිරියා හොති, අනෙකධාතුපටිවෙධො හොති, නානාධාතුපටිවෙධො හොති, විජ්ජාවිමුත්තිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, සකදාගාමිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, අරහත්තඵලසච්ඡිකිරියා හොතී’’ති.

187. ‘‘නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකපුග්ගලම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං තථාගතෙන අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං සම්මදෙව අනුප්පවත්තෙති යථයිදං, භික්ඛවෙ, සාරිපුත්තො. සාරිපුත්තො, භික්ඛවෙ, තථාගතෙන අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං සම්මදෙව අනුප්පවත්තෙතී’’ති.

එකපුග්ගලවග්ගො තෙරසමො.

14. එතදග්ගවග්ගො

1. පඨමවග්ගො

188. ‘‘එතදග්ගං, භික්ඛවෙ, මම සාවකානං භික්ඛූනං රත්තඤ්ඤූනං යදිදං අඤ්ඤාසිකොණ්ඩඤ්ඤො’’ [අඤ්ඤාතකොණ්ඩඤ්ඤොති (ක.), අඤ්ඤාකොණ්ඩඤ්ඤො (සී.ස්‍යා. කං. පී.)].

189. … මහාපඤ්ඤානං යදිදං සාරිපුත්තො.

190. … ඉද්ධිමන්තානං යදිදං මහාමොග්ගල්ලානො.

191. … ධුතවාදානං [ධුතඞ්ගධරානං (කත්ථචි)] යදිදං මහාකස්සපො.

192. … දිබ්බචක්ඛුකානං යදිදං අනුරුද්ධො.

193. … උච්චාකුලිකානං යදිදං භද්දියො කාළිගොධායපුත්තො.

194. … මඤ්ජුස්සරානං යදිදං ලකුණ්ඩක [ලකුණ්ටක (සයා. කං.)] භද්දියො.

195. … සීහනාදිකානං යදිදං පිණ්ඩොලභාරද්වාජො.

196. … ධම්මකථිකානං යදිදං පුණ්ණො මන්තාණිපුත්තො.

197. … සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං විභජන්තානං යදිදං මහාකච්චානොති.

වග්ගො පඨමො.

2. දුතියවග්ගො

198. ‘‘එතදග්ගං, භික්ඛවෙ, මම සාවකානං භික්ඛූනං මනොමයං කායං අභිනිම්මිනන්තානං යදිදං චූළපන්ථකො’’ [චුල්ලපන්ථකො (සී. සයා. කං. පී.)].

199. … චෙතොවිවට්ටකුසලානං යදිදං චූළපන්ථකො.

200. … සඤ්ඤාවිවට්ටකුසලානං යදිදං මහාපන්ථකො.

201. … අරණවිහාරීනං යදිදං සුභූති.

202. … දක්ඛිණෙය්‍යානං යදිදං සුභූති.

203. … ආරඤ්ඤකානං යදිදං රෙවතො ඛදිරවනියො.

204. … ඣායීනං යදිදං කඞ්ඛාරෙවතො.

205. … ආරද්ධවීරියානං යදිදං සොණො කොළිවිසො.

206. … කල්‍යාණවාක්කරණානං යදිදං සොණො කුටිකණ්ණො.

207. … ලාභීනං යදිදං සීවලි.

208. … සද්ධාධිමුත්තානං යදිදං වක්කලීති.

වග්ගො දුතියො.

3. තතියවග්ගො

209. ‘‘එතදග්ගං, භික්ඛවෙ, මම සාවකානං භික්ඛූනං සික්ඛාකාමානං යදිදං රාහුලො’’.

210. … සද්ධාපබ්බජිතානං යදිදං රට්ඨපාලො.

211. … පඨමං සලාකං ගණ්හන්තානං යදිදං කුණ්ඩධානො.

212. … පටිභානවන්තානං යදිදං වඞ්ගීසො.

213. … සමන්තපාසාදිකානං යදිදං උපසෙනො වඞ්ගන්තපුත්තො.

214. … සෙනාසනපඤ්ඤාපකානං යදිදං දබ්බො මල්ලපුත්තො.

215. … දෙවතානං පියමනාපානං යදිදං පිලින්දවච්ඡො.

216. … ඛිප්පාභිඤ්ඤානං යදිදං බාහියො දාරුචීරියො.

217. … චිත්තකථිකානං යදිදං කුමාරකස්සපො.

218. … පටිසම්භිදාපත්තානං යදිදං මහාකොට්ඨිතොති [මහාකොට්ඨිකොති (අඞ්ඤෙසු සුත්තෙසු මරම්මපොත්ථකෙ)].

වග්ගො තතියො.

4. චතුත්ථවග්ගො

219. ‘‘එතදග්ගං, භික්ඛවෙ, මම සාවකානං භික්ඛූනං බහුස්සුතානං යදිදං ආනන්දො’’.

220. … සතිමන්තානං යදිදං ආනන්දො.

221. … ගතිමන්තානං යදිදං ආනන්දො.

222. … ධිතිමන්තානං යදිදං ආනන්දො.

223. … උපට්ඨාකානං යදිදං ආනන්දො.

224. … මහාපරිසානං යදිදං උරුවෙලකස්සපො.

225. … කුලප්පසාදකානං යදිදං කාළුදායී.

226. … අප්පාබාධානං යදිදං බාකුලො [බක්කුලො (සී. ස්‍යා. කං. පී.)].

227. … පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරන්තානං යදිදං සොභිතො.

228. … විනයධරානං යදිදං උපාලි.

229. … භික්ඛුනොවාදකානං යදිදං නන්දකො.

230. … ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරානං යදිදං නන්දො.

231. … භික්ඛුඔවාදකානං යදිදං මහාකප්පිනො.

232. … තෙජොධාතුකුසලානං යදිදං සාගතො.

233. … පටිභානෙය්‍යකානං යදිදං රාධො.

234. … ලූඛචීවරධරානං යදිදං මොඝරාජාති.

වග්ගො චතුත්ථො.

5. පඤ්චමවග්ගො

235. ''එතදග්ගං, භික්ඛවෙ, මම සාවිකානං භික්ඛුනීනං රත්තඤ්ඤූනං යදිදං මහාපජාපතිගොතමී''.

236. … මහාපඤ්ඤානං යදිදං ඛෙමා.

237. … ඉද්ධිමන්තීනං යදිදං උප්පලවණ්ණා.

238. … විනයධරානං යදිදං පටාචාරා.

239. … ධම්මකථිකානං යදිදං ධම්මදින්නා.

240. … ඣායීනං යදිදං නන්දා.

241. … ආරද්ධවීරියානං යදිදං සොණා.

242. … දිබ්බචක්ඛුකානං යදිදං බකුලා [සකුලා (සී. ස්‍යා. කං. පී.)].

243. … ඛිප්පාභිඤ්ඤානං යදිදං භද්දා කුණ්ඩලකෙසා.

244. … පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරන්තීනං යදිදං භද්දා කාපිලානී.

245. … මහාභිඤ්ඤප්පත්තානං යදිදං භද්දකච්චානා.

246. … ලූඛචීවරධරානං යදිදං කිසාගොතමී.

247. … සද්ධාධිමුත්තානං යදිදං සිඞ්ගාලකමාතාති [සිගාලමාතාති (සී. ස්‍යා. කං. පී.)].

වග්ගො පඤ්චමො.

6. ඡට්ඨවග්ගො

248. ‘‘එතදග්ගං, භික්ඛවෙ, මම සාවකානං උපාසකානං පඨමං සරණං ගච්ඡන්තානං යදිදං තපුස්සභල්ලිකා [තපස්සුභල්ලිකා (සී. පී.)] වාණිජා’’.

249. … දායකානං යදිදං සුදත්තො ගහපති අනාථපිණ්ඩිකො.

250. … ධම්මකථිකානං යදිදං චිත්තො ගහපති මච්ඡිකාසණ්ඩිකො.

251. … චතූහි සඞ්ගහවත්ථූහි පරිසං සඞ්ගණ්හන්තානං යදිදං හත්ථකො ආළවකො.

252. … පණීතදායකානං යදිදං මහානාමො සක්කො.

253. … මනාපදායකානං යදිදං උග්ගො ගහපති වෙසාලිකො.

254. … සඞ්ඝුපට්ඨාකානං යදිදං හත්ථිගාමකො උග්ගතො ගහපති.

255. … අවෙච්චප්පසන්නානං යදිදං සූරම්බට්ඨො [සූරො අම්බට්ඨො (සී.ස්‍යා. කං. පී.) සුරෙබන්ධො (ක.)].

256. … පුග්ගලප්පසන්නානං යදිදං ජීවකො කොමාරභච්චො.

257. … විස්සාසකානං යදිදං නකුලපිතා ගහපතීති.

වග්ගො ඡට්ඨො.

7. සත්තමවග්ගො

258. ‘‘එතදග්ගං, භික්ඛවෙ, මම සාවිකානං උපාසිකානං පඨමං සරණං ගච්ඡන්තීනං යදිදං සුජාතා සෙනියධීතා’’ [සෙනානී ධීතා (සී. ස්‍යා. කං. පී.)].

259. … දායිකානං යදිදං විසාඛා මිගාරමාතා.

260. … බහුස්සුතානං යදිදං ඛුජ්ජුත්තරා.

261. … මෙත්තාවිහාරීනං යදිදං සාමාවතී.

262. … ඣායීනං යදිදං උත්තරානන්දමාතා.

263. … පණීතදායිකානං යදිදං සුප්පවාසා කොලියධීතා.

264. … ගිලානුපට්ඨාකීනං යදිදං සුප්පියා උපාසිකා.

265. … අවෙච්චප්පසන්නානං යදිදං කාතියානී.

266. ... විස්සාසිකානං යදිදං නකුලමාතා ගහපතානී.

267. ... අනුස්සවප්පසන්නානං යදිදං කාළී උපාසිකා කුලඝරිකා [කුලඝරිකා (ක.)] ති.

වග්ගො සත්තමො.
එතදග්ගවග්ගො චුද්දසමො.

15. අට්ඨානපාළි

1. පඨමවග්ගො

268. ‘‘අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො කඤ්චි [කිඤ්චි (ක.)] සඞ්ඛාරං නිච්චතො උපගච්ඡෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො කඤ්චි සඞ්ඛාරං නිච්චතො උපගච්ඡෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී’’ති.

269. ‘‘අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො කඤ්චි සඞ්ඛාරං සුඛතො උපගච්ඡෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො කඤ්චි සඞ්ඛාරං සුඛතො උපගච්ඡෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී’’ති.

270. ‘‘අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො කඤ්චි ධම්මං අත්තතො උපගච්ඡෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො කඤ්චි ධම්මං අත්තතො උපගච්ඡෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී’’ති.

271. ‘‘අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො මාතරං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො මාතරං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී’’ති.

272. ‘‘අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො පිතරං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො පිතරං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී’’ති.

273. ‘‘අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො අරහන්තං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො අරහන්තං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී’’ති.

274. ‘‘අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො තථාගතස්ස පදුට්ඨචිත්තො ලොහිතං උප්පාදෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො තථාගතස්ස පදුට්ඨචිත්තො ලොහිතං උප්පාදෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී’’ති.

275. ‘‘අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො සඞ්ඝං භින්දෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො සඞ්ඝං භින්දෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී’’ති.

276. ‘‘අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො අඤ්ඤං සත්ථාරං උද්දිසෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං පුථුජ්ජනො අඤ්ඤං සත්ථාරං උද්දිසෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී’’ති.

277. ‘‘අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං එකිස්සා ලොකධාතුයා ද්වෙ අරහන්තො සම්මාසම්බුද්ධා අපුබ්බං අචරිමං උප්පජ්ජෙය්‍යුං. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං එකිස්සා ලොකධාතුයා එකොව අරහං සම්මාසම්බුද්ධො උප්පජ්ජෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී’’ති.

වග්ගො පඨමො.

2. දුතියවග්ගො

278. ‘‘අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං එකිස්සා ලොකධාතුයා ද්වෙ රාජානො චක්කවත්තී අපුබ්බං අචරිමං උප්පජ්ජෙය්‍යුං. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං එකිස්සා ලොකධාතුයා එකො රාජා චක්කවත්තී උප්පජ්ජෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී’’ති.

279. ‘‘අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං ඉත්ථී අරහං අස්ස සම්මාසම්බුද්ධො. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො, එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං පුරිසො අරහං අස්ස සම්මාසම්බුද්ධො. ඨානමෙතං විජ්ජතී’’ති.

280. ‘‘අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං ඉත්ථී රාජා අස්ස චක්කවත්තී. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං පුරිසො රාජා අස්ස චක්කවත්තී. ඨානමෙතං විජ්ජතී’’ති.

281-283. ‘‘අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං ඉත්ථී සක්කත්තං කාරෙය්‍ය…පෙ…. මාරත්තං කාරෙය්‍ය…පෙ…. බ්‍රහ්මත්තං කාරෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං පුරිසො සක්කත්තං කාරෙය්‍ය…පෙ…. මාරත්තං කාරෙය්‍ය…පෙ…. බ්‍රහ්මත්තං කාරෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී’’ති.

284. ''අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං කායදුච්චරිතස්ස ඉට්ඨො කන්තො මනාපො විපාකො නිබ්බත්තෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං කායදුච්චරිතස්ස අනිට්ඨො අකන්තො අමනාපො විපාකො නිබ්බත්තෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී''ති.

285-286. ''අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං වචීදුච්චරිතස්ස…පෙ…. යං මනොදුච්චරිතස්ස ඉට්ඨො කන්තො මනාපො විපාකො නිබ්බත්තෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං මනොදුච්චරිතස්ස අනිට්ඨො අකන්තො අමනාපො විපාකො නිබ්බත්තෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී''ති.

වග්ගො දුතියො.

3. තතියවග්ගො

287. ''අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං කායසුචරිතස්ස අනිට්ඨො අකන්තො අමනාපො විපාකො නිබ්බත්තෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං කායසුචරිතස්ස ඉට්ඨො කන්තො මනාපො විපාකො නිබ්බත්තෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී''ති.

288-289. ''අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං වචීසුචරිතස්ස…පෙ…. මනොසුචරිතස්ස අනිට්ඨො අකන්තො අමනාපො විපාකො නිබ්බත්තෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං මනොසුචරිතස්ස ඉට්ඨො කන්තො මනාපො විපාකො නිබ්බත්තෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී''ති.

290. ''අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං කායදුච්චරිතසමඞ්ගී තන්නිදානා තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරං මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං කායදුච්චරිතසමඞ්ගී තන්නිදානා තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරං මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී''ති.

291-292. ''අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං වචීදුච්චරිතසමඞ්ගී…පෙ…. යං මනොදුච්චරිතසමඞ්ගී තන්නිදානා තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරං මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං මනොදුච්චරිතසමඞ්ගී තන්නිදානා තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරං මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී''ති.

293. ''අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං කායසුචරිතසමඞ්ගී තන්නිදානා තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරං මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ,

විජ්ජති යං කායසුචරිතසමඞ්ගී තන්නිදානා තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරං මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී''ති.

294-295. ''අට්ඨානමෙතං, භික්ඛවෙ, අනවකාසො යං වචීසුචරිතසමඞ්ගී...පෙ.... යං මනොසුචරිතසමඞ්ගී තන්නිදානා තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරං මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය. නෙතං ඨානං විජ්ජති. ඨානඤ්ච ඛො එතං, භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං මනොසුචරිතසමඞ්ගී තන්නිදානා තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරං මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍ය. ඨානමෙතං විජ්ජතී''ති.

වග්ගො තතියො.

අට්ඨානපාළි පන්නරසමො.

16. එකධම්මපාළි

1. පඨමවග්ගො

296. ''එකධම්මො, භික්ඛවෙ, භාවිතො බහුලීකතො එකන්තනිබ්බිදාය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති. කතමො එකධම්මො? බුද්ධානුස්සති. අයං ඛො, භික්ඛවෙ, එකධම්මො භාවිතො බහුලීකතො එකන්තනිබ්බිදාය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බොධාය නිබ්බානාය සංවත්තතී''ති.

297. ''එකධම්මො, භික්ඛවෙ, භාවිතො බහුලීකතො එකන්තනිබ්බිදාය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති. කතමො එකධම්මො? ධම්මානුස්සති...පෙ.... සඞ්ඝානුස්සති... සීලානුස්සති... චාගානුස්සති... දෙවතානුස්සති... ආනාපානස්සති... මරණස්සති... කායගතාසති... උපසමානුස්සති. අයං ඛො, භික්ඛවෙ, එකධම්මො භාවිතො බහුලීකතො එකන්තනිබ්බිදාය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බොධාය නිබ්බානාය සංවත්තතී''ති.

වග්ගො පඨමො.

2. දුතියවග්ගො

298. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, මිච්ඡාදිට්ඨි. මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්තී''ති.

299. ''නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, සම්මාදිට්ඨි.

සම්මාදිට්ඨිකස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්තී’’ති.

300. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, මිච්ඡාදිට්ඨි. මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා පරිහායන්තී’’ති.

301. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, සම්මාදිට්ඨි. සම්මාදිට්ඨිකස්ස, භික්ඛවෙ, අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තී’’ති.

302. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා මිච්ඡාදිට්ඨි උප්පජ්ජති උප්පන්නා වා මිච්ඡාදිට්ඨි පවඩ්ඪති යථයිදං, භික්ඛවෙ, අයොනිසොමනසිකාරො. අයොනිසො, භික්ඛවෙ, මනසි කරොතො අනුප්පන්නා චෙව මිච්ඡාදිට්ඨි උප්පජ්ජති උප්පන්නා ච මිච්ඡාදිට්ඨි පවඩ්ඪතී’’ති.

303. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා සම්මාදිට්ඨි උප්පජ්ජති උප්පන්නා වා සම්මාදිට්ඨි පවඩ්ඪති යථයිදං, භික්ඛවෙ, යොනිසොමනසිකාරො. යොනිසො, භික්ඛවෙ, මනසි කරොතො අනුප්පන්නා චෙව සම්මාදිට්ඨි උප්පජ්ජති උප්පන්නා ච සම්මාදිට්ඨි පවඩ්ඪතී’’ති.

304. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන [යෙනෙවං (සී.ස්‍යා. කං. පී.)] සත්තා කායස්ස භෙදා පරං මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, මිච්ඡාදිට්ඨි. මිච්ඡාදිට්ඨියා, භික්ඛවෙ, සමන්නාගතා සත්තා කායස්ස භෙදා පරං මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්තී’’ති.

305. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන සත්තා කායස්ස භෙදා පරං මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති යථයිදං, භික්ඛවෙ, සම්මාදිට්ඨි. සම්මාදිට්ඨියා, භික්ඛවෙ, සමන්නාගතා සත්තා කායස්ස භෙදා පරං මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්තී’’ති.

306. ‘‘මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස, භික්ඛවෙ, පුරිසපුග්ගලස්ස යඤ්චෙව කායකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං යඤ්ච වචීකම්මං…පෙ…. යඤ්ච මනොකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං යා ච චෙතනා යා ච පත්ථනා

යො ච පණිධි යෙ ච සඞ්ඛාරා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අනිට්ඨාය අකන්තාය අමනාපාය අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්ති. තං කිස්ස හෙතු? දිට්ඨි හිස්ස [දිට්ඨී හි (සී. ස්‍යා. කං. පී.)], භික්ඛවෙ, පාපිකා. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, නිම්බබීජං වා කොසාතකිබීජං වා තිත්තකලාබුබීජං වා අල්ලාය පථවියා [පඨවියා (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] නික්ඛිත්තං යඤ්චෙව පථවිරසං උපාදියති යඤ්ච ආපොරසං උපාදියති සබ්බං තං තිත්තකත්තාය කටුකත්තාය අසාතත්තාය සංවත්තති. තං කිස්ස හෙතු? බීජං හිස්ස [වීජං (සී. ස්‍යා. කං. පී.)], භික්ඛවෙ, පාපකං. එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස පුරිසපුග්ගලස්ස යඤ්චෙව කායකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං යඤ්ච වචීකම්මං...පෙ.... යඤ්ච මනොකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං යා ච චෙතනා යා ච පත්ථනා යො ච පණිධි යෙ ච සඞ්ඛාරා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අනිට්ඨාය අකන්තාය අමනාපාය අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්ති. තං කිස්ස හෙතු? දිට්ඨි හිස්ස, භික්ඛවෙ, පාපිකා''ති.

307. ''සම්මාදිට්ඨිකස්ස, භික්ඛවෙ, පුරිසපුග්ගලස්ස යඤ්චෙව කායකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං යඤ්ච වචීකම්මං...පෙ.... යඤ්ච මනොකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං යා ච චෙතනා යා ච පත්ථනා යො ච පණිධි යෙ ච සඞ්ඛාරා සබ්බෙ තෙ ධම්මා ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය හිතාය සුඛාය සංවත්තන්ති. තං කිස්ස හෙතු? දිට්ඨි හිස්ස, භික්ඛවෙ, භද්දිකා. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, උච්ඡුබීජං වා සාලිබීජං වා මුද්දිකාබීජං වා අල්ලාය පථවියා නික්ඛිත්තං යඤ්චෙව පථවිරසං උපාදියති යඤ්ච ආපොරසං උපාදියති සබ්බං තං මධුරත්තාය සාතත්තාය අසෙචනකත්තාය සංවත්තති. තං කිස්ස හෙතු? බීජං හිස්ස, භික්ඛවෙ, භද්දකං. එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, සම්මාදිට්ඨිකස්ස පුරිසපුග්ගලස්ස යඤ්චෙව කායකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං යඤ්ච වචීකම්මං...පෙ.... යඤ්ච මනොකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං යා ච චෙතනා යා ච පත්ථනා යො ච පණිධි යෙ ච සඞ්ඛාරා සබ්බෙ තෙ ධම්මා ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය හිතාය සුඛාය සංවත්තන්ති. තං කිස්ස හෙතු? දිට්ඨි හිස්ස, භික්ඛවෙ, භද්දිකා''ති.

වග්ගො දුතියො.

3. තතියවග්ගො

308. ''එකපුග්ගලො, භික්ඛවෙ, ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනඅහිතාය බහුජනඅසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. කතමො එකපුග්ගලො? මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති විපරීතදස්සනො. සො බහුජනං සද්ධම්මා වුට්ඨාපෙත්වා අසද්ධම්මෙ පතිට්ඨාපෙති. අයං ඛො, භික්ඛවෙ, එකපුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනඅහිතාය බහුජනඅසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සාන''න්ති.

309. ‘‘එකපුග්ගලො, භික්ඛවෙ, ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. කතමො එකපුග්ගලො? සම්මාදිට්ඨිකො හොති අවිපරීතදස්සනො. සො බහුජනං අසද්ධම්මා වුට්ඨාපෙත්වා සද්ධම්මෙ පතිට්ඨාපෙති. අයං ඛො, භික්ඛවෙ, එකපුග්ගලො ලොකෙ උපපජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සාන’’න්ති.

310. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං මහාසාවජ්ජං යථයිදං, භික්ඛවෙ, මිච්ඡාදිට්ඨි. මිච්ඡාදිට්ඨිපරමානි, භික්ඛවෙ, මහාසාවජ්ජානී’’ති [වජ්ජානීති (සී. ස්‍යා. කං.)].

311. ‘‘නාහං, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකපුග්ගලම්පි සමනුපස්සාමි යො එවං බහුජනඅහිතාය පටිපන්නො බහුජනඅසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං යථයිදං, භික්ඛවෙ, මක්ඛලි මොඝපුරිසො. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, නදීමුඛෙ ඛිප්පං [ඛිපං (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] උඩ්ඩෙය්‍ය [ඔඩ්ඩෙය්‍ය (සී.), උජ්ඣෙය්‍ය (ක.)] බහූනං මච්ඡානං අහිතාය දුක්ඛාය අනයාය බ්‍යසනාය; එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, මක්ඛලි මොඝපුරිසො මනුස්සඛිප්පං මඤ්ඤෙ ලොකෙ උප්පන්නො බහූනං සත්තානං අහිතාය දුක්ඛාය අනයාය බ්‍යසනායා’’ති.

312. ‘‘දුරක්ඛාතෙ, භික්ඛවෙ, ධම්මවිනයෙ යො ච සමාදපෙති [සමාදාපෙති (?)] යඤ්ච සමාදපෙති යො ච සමාදපිතො තථත්තාය පටිපජ්ජති සබ්බෙ තෙ බහුං අපුඤ්ඤං පසවන්ති. තං කිස්ස හෙතු? දුරක්ඛාතත්තා, භික්ඛවෙ, ධම්මස්සා’’ති.

313. ‘‘ස්වාක්ඛාතෙ, භික්ඛවෙ, ධම්මවිනයෙ යො ච සමාදපෙති යඤ්ච සමාදපෙති යො ච සමාදපිතො තථත්තාය පටිපජ්ජති සබ්බෙ තෙ බහුං පුඤ්ඤං පසවන්ති. තං කිස්ස හෙතු? ස්වාක්ඛාතත්තා, භික්ඛවෙ, ධම්මස්සා’’ති.

314. ‘‘දුරක්ඛාතෙ, භික්ඛවෙ, ධම්මවිනයෙ දායකෙන මත්තා ජානිතබ්බා, නො පටිග්ගාහකෙන. තං කිස්ස හෙතු? දුරක්ඛාතත්තා, භික්ඛවෙ, ධම්මස්සා’’ති.

315. ‘‘ස්වාක්ඛාතෙ, භික්ඛවෙ, ධම්මවිනයෙ පටිග්ගාහකෙන මත්තා ජානිතබ්බා, නො දායකෙන. තං කිස්ස හෙතු? ස්වාක්ඛාතත්තා, භික්ඛවෙ, ධම්මස්සා’’ති.

316. ‘‘දුරක්ඛාතෙ, භික්ඛවෙ, ධම්මවිනයෙ යො ආරද්ධවීරියො සො දුක්ඛං විහරති. තං කිස්ස හෙතු? දුරක්ඛාතත්තා, භික්ඛවෙ, ධම්මස්සා’’ති.

317. ‘‘ස්වාක්ඛාතෙ, භික්ඛවෙ, ධම්මවිනයෙ යො කුසීතො සො දුක්ඛං විහරති. තං කිස්ස හෙතු? ස්වාක්ඛාතත්තා, භික්ඛවෙ, ධම්මස්සා’’ති.

318. ‘‘දුරක්ඛාතෙ, භික්ඛවෙ, ධම්මවිනයෙ යො කුසීතො සො සුඛං විහරති. තං කිස්ස හෙතු? දුරක්ඛාතත්තා, භික්ඛවෙ, ධම්මස්සා’’ති.

319. ‘‘ස්වාක්ඛාතෙ, භික්ඛවෙ, ධම්මවිනයෙ යො ආරද්ධවීරියො සො සුඛං විහරති. තං කිස්ස හෙතු? ස්වාක්ඛාතත්තා, භික්ඛවෙ, ධම්මස්සා’’ති.

320. ‘‘සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, අප්පමත්තකොපි ගූථො දුග්ගන්ධො හොති; එවමෙවං ඛො අහං, භික්ඛවෙ, අප්පමත්තකම්පි භවං න වණ්ණෙමි, අන්තමසො අච්ඡරාසඞ්ඝාතමත්තම්පි’’.

321. ‘‘සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, අප්පමත්තකම්පි මුත්තං දුග්ගන්ධං හොති... අප්පමත්තකොපි ඛෙළො දුග්ගන්ධො හොති... අප්පමත්තකොපි පුබ්බො දුග්ගන්ධො හොති... අප්පමත්තකම්පි ලොහිතං දුග්ගන්ධං හොති; එවමෙවං ඛො අහං, භික්ඛවෙ, අප්පමත්තකම්පි භවං න වණ්ණෙමි, අන්තමසො අච්ඡරාසඞ්ඝාතමත්තම්පි’’.

වග්ගො තතියො.

4. චතුත්ථවග්ගො

322. ‘‘සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, අප්පමත්තකං ඉමස්මිං ජම්බුදීපෙ ආරාමරාමණෙය්‍යකං වනරාමණෙය්‍යකං භූමිරාමණෙය්‍යකං පොක්ඛරණිරාමණෙය්‍යකං; අථ ඛො එතදෙව බහුතරං යදිදං උක්කූලවිකූලං නදීවිදුග්ගං ඛාණුකණ්ටකට්ඨානං [ඛාණුකණ්ඩකධානං (සී. පී.)] පබ්බතවිසමං; එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ ථලජා, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ ඔදකා’’.

323. ... එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ අඤ්ඤත්‍ර මනුස්සෙහි පච්චාජායන්ති.

... එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජායන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජායන්ති අවිඤ්ඤාතාරෙසු මිලක්ඛෙසු [මිලක්ඛුසු (ක.)].

324. ... එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ පඤ්ඤවන්තො අජළා අනෙළමූගා පටිබලා සුභාසිතදුබ්භාසිතස්ස අත්ථමඤ්ඤාතුං; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ දුප්පඤ්ඤා ජළා එළමූගා න පටිබලා සුභාසිතදුබ්භාසිතස්ස අත්ථමඤ්ඤාතුං.

325. … එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ අරියෙන පඤ්ඤාචක්ඛුනා සමන්නාගතා; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ අවිජ්ජාගතා සම්මූළ්හා.

326. … එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ ලභන්ති තථාගතං දස්සනාය; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ න ලභන්ති තථාගතං දස්සනාය.

327. … එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ ලභන්ති තථාගතප්පවෙදිතං ධම්මවිනයං සවනාය; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ න ලභන්ති තථාගතප්පවෙදිතං ධම්මවිනයං සවනාය.

328. … එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ සුත්වා ධම්මං ධාරෙන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ සුත්වා ධම්මං න ධාරෙන්ති.

329. … එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ ධාතානං [ධතානං (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] ධම්මානං අත්ථං උපපරික්ඛන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ ධාතානං ධම්මානං අත්ථං න උපපරික්ඛන්ති.

330. … එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ අත්ථමඤ්ඤාය ධම්මමඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මං පටිපජ්ජන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ අත්ථමඤ්ඤාය ධම්මමඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මං න පටිපජ්ජන්ති.

331. … එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ සංවෙජනියෙසු ඨානෙසු සංවිජ්ජන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ සංවෙජනියෙසු ඨානෙසු න සංවිජ්ජන්ති.

332. … එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ සංවිග්ගා යොනිසො පදහන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ සංවිග්ගා යොනිසො න පදහන්ති.

333. … එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ වවස්සග්ගාරම්මණං කරිත්වා ලභන්ති සමාධිං [චිත්තස්ස සමාධිං (සී.)] ලභන්ති චිත්තස්සෙකග්ගතං [චිත්තස්සෙකග්ගං (සී.)]; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ වවස්සග්ගාරම්මණං කරිත්වා න ලභන්ති සමාධිං න ලභන්ති චිත්තස්සෙකග්ගතං.

334. … එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ අන්නග්ගරසග්ගානං ලාභිනො; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ අන්නග්ගරසග්ගානං න ලාභිනො, උඤ්ඡෙන කපාලාභතෙන යාපෙන්ති.

335. ... එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ අත්ථරසස්ස ධම්මරසස්ස විමුත්තිරසස්ස ලාභිනො; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ අත්ථරසස්ස ධම්මරසස්ස විමුත්තිරසස්ස න ලාභිනො. තස්මාතිහ, භික්ඛවෙ, එවං සික්ඛිතබ්බං – අත්ථරසස්ස ධම්මරසස්ස විමුත්තිරසස්ස ලාභිනො භවිස්සාමාති. එවඤ්හි වො, භික්ඛවෙ, සික්ඛිතබ්බන්ති.

336-338. ''සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, අප්පමත්තකං ඉමස්මිං ජම්බුදීපෙ ආරාමරාමණෙය්‍යකං වනරාමණෙය්‍යකං භූමිරාමණෙය්‍යකං පොක්ඛරණිරාමණෙය්‍යකං; අථ ඛො එතදෙව බහුතරං යදිදං උක්කූලවිකූලං නදීවිදුග්ගං ඛාණුකණ්ටකට්ඨානං පබ්බතවිසමං. එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ මනුස්සා චුතා මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති, අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ මනුස්සා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති...පෙ.... තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති...පෙ.... පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති''.

339-341. ... එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ මනුස්සා චුතා දෙවෙසු පච්චාජායන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ මනුස්සා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති... තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති... පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

342-344. ... එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ දෙවා චුතා දෙවෙසු පච්චාජායන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ දෙවා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති... තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති... පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

345-347. ... එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ දෙවා චුතා මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ දෙවා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති... තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති... පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

348-350. ... එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ නිරයා චුතා මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ නිරයා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති... තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති... පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

351-353. ... එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ නිරයා චුතා දෙවෙසු පච්චාජායන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ නිරයා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති... තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති... පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

354-356. ... එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ තිරච්ඡානයොනියා චුතා මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා

බහුතරා යෙ තිරච්ඡානයොනියා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති... තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති... පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

357-359. ... එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ තිරච්ඡානයොනියා චුතා දෙවෙසු පච්චාජායන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ තිරච්ඡානයොනියා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති... තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති... පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

360-362. ... එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ පෙත්තිවිසයා චුතා මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ පෙත්තිවිසයා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති... තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති... පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

363-365. ... එවමෙවං ඛො, භික්ඛවෙ, අප්පකා තෙ සත්තා යෙ පෙත්තිවිසයා චුතා දෙවෙසු පච්චාජායන්ති; අථ ඛො එතෙව සත්තා බහුතරා යෙ පෙත්තිවිසයා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති... තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති... පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

වග්ගො චතුත්ථො.
ජම්බුදීපපෙය්‍යාලො නිට්ඨිතො.
එකධම්මපාළි සොළසමො.

17. පසාදකරධම්මවග්ගො

366-381. ‘‘අද්ධමිදං, භික්ඛවෙ, ලාභානං යදිදං ආරඤ්ඤිකත්තං [අරඤ්ඤකත්තං (සබ්බත්ථ)] ...පෙ.... පිණ්ඩපාතිකත්තං... පංසුකූලිකත්තං... තෙචීවරිකත්තං... ධම්මකථිකත්තං... විනයධරත්තං [විනයධරකත්තං (ස්‍යා. කං. පී. ක.)] ... බාහුසච්චං... ථාවරෙය්‍යං... ආකප්පසම්පදා... පරිවාරසම්පදා... මහාපරිවාරතා... කොලපුත්ති... වණ්ණපොක්ඛරතා... කල්‍යාණවාක්කරණතා... අප්පිච්ඡතා... අප්පාබාධතා’’ති.

සොළස පසාදකරධම්මා නිට්ඨිතා.

පසාදකරධම්මවග්ගො සත්තරසමො.

18. අපරඅච්ඡරාසඞ්ඝාතවග්ගො

382. ‘‘අච්ඡරාසඞ්ඝාතමත්තම්පි චෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු පඨමං ඣානං භාවෙති, අයං වුච්චති, භික්ඛවෙ – ‘භික්ඛු අරිත්තජ්ඣානො විහරති, සත්ථුසාසනකරො ඔවාදපතිකරො, අමොඝං රට්ඨපිණ්ඩං භුඤ්ජති’. කො පන වාදො යෙ නං බහුලීකරොන්තී’’ති!

383-389. ‘‘අච්ඡරාසඞ්ඝාතමත්තම්පි චෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු දුතියං ඣානං භාවෙති…පෙ…. තතියං ඣානං භාවෙති…පෙ…. චතුත්ථං ඣානං භාවෙති…පෙ…. මෙත්තං චෙතොවිමුත්තිං භාවෙති…පෙ…. කරුණං චෙතොවිමුත්තිං භාවෙති…පෙ…. මුදිතං චෙතොවිමුත්තිං භාවෙති…පෙ…. උපෙක්ඛං චෙතොවිමුත්තිං භාවෙති…පෙ…..

390-393. කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං; වෙදනාසු වෙදනානුපස්සී විහරති…පෙ…. චිත්තෙ චිත්තානුපස්සී විහරති…පෙ…. ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං.

394-397. අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං [විරියං (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති; උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති. අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති; උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ඨිතියා අසම්මොසාය භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය භාවනාය පාරිපූරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති.

398-401. ඡන්දසමාධිපධානසඞ්ඛාරසමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති… වීරියසමාධිපධානසඞ්ඛාරසමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති… චිත්තසමාධිපධානසඞ්ඛාරසමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති… වීමංසාසමාධිපධානසඞ්ඛාරසමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති….

402-406. සද්ධින්ද්‍රියං භාවෙති… වීරියින්ද්‍රියං භාවෙති… සතින්ද්‍රියං භාවෙති… සමාධින්ද්‍රියං භාවෙති… පඤ්ඤින්ද්‍රියං භාවෙති….

407-411. සද්ධාබලං භාවෙති… වීරියබලං භාවෙති… සතිබලං භාවෙති… සමාධිබලං භාවෙති… පඤ්ඤාබලං භාවෙති….

412-418. සතිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති… ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති… වීරියසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති… පීතිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති… පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති… සමාධිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති… උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති….

419-426. සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති… සම්මාසඞ්කප්පං භාවෙති… සම්මාවාචං භාවෙති… සම්මාකම්මන්තං භාවෙති… සම්මාආජීවං භාවෙති… සම්මාවායාමං භාවෙති… සම්මාසතිං භාවෙති… සම්මාසමාධිං භාවෙති….

427-434. [දී. නි. 2.173; ම. නි. 2.249; අ. නි. 8.65] අජ්ඣත්තං රූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි. ‘තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමී’ති – එවංසඤ්ඤී හොති… අජ්ඣත්තං රූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි. ‘තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමී’ති – එවංසඤ්ඤී හොති… අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි. ‘තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමී’ති – එවංසඤ්ඤී හොති… අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි. ‘තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමී’ති – එවංසඤ්ඤී හොති… අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති නීලානි නීලවණ්ණානි නීලනිදස්සනානි නීලනිභාසානි. ‘තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමී’ති – එවංසඤ්ඤී හොති… අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති පීතානි පීතවණ්ණානි පීතනිදස්සනානි පීතනිභාසානි. ‘තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමී’ති – එවංසඤ්ඤී හොති… අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති ලොහිතකානි ලොහිතකවණ්ණානි ලොහිතකනිදස්සනානි ලොහිතකනිභාසානි. ‘තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමී’ති එවංසඤ්ඤී හොති… අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති ඔදාතානි ඔදාතවණ්ණානි ඔදාතනිදස්සනානි ඔදාතනිභාසානි. ‘තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමී’ති – එවංසඤ්ඤී හොති….

435-442. රූපී රූපානි පස්සති… අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති සුභන්තෙව අධිමුත්තො හොති… සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිඝසඤ්ඤානං අත්ථඞ්ගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තො ආකාසොති ආකාසානඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති… සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කම්ම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති… සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කම්ම නත්ථි කිඤ්චීති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති… සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති… සබ්බසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධං උපසම්පජ්ජ විහරති….

443-452. පථවීකසිණං භාවෙති… ආපොකසිණං භාවෙති… තෙජොකසිණං භාවෙති… වායොකසිණං භාවෙති… නීලකසිණං භාවෙති… පීතකසිණං භාවෙති… ලොහිතකසිණං භාවෙති… ඔදාතකසිණං භාවෙති… ආකාසකසිණං භාවෙති… විඤ්ඤාණකසිණං භාවෙති….

453-462. අසුභසඤ්ඤං භාවෙති… මරණසඤ්ඤං භාවෙති… ආහාරෙ පටිකූලසඤ්ඤං භාවෙති… සබ්බලොකෙ අනභිරතිසඤ්ඤං [අනභිරතසඤ්ඤං (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] භාවෙති… අනිච්චසඤ්ඤං භාවෙති… අනිච්චෙ දුක්ඛසඤ්ඤං භාවෙති… දුක්ඛෙ අනත්තසඤ්ඤං භාවෙති…

පහානසඤ්ඤං භාවෙති... විරාගසඤ්ඤං භාවෙති... නිරොධසඤ්ඤං භාවෙති....

463-472. අනිච්චසඤ්ඤං භාවෙති... අනත්තසඤ්ඤං භාවෙති... මරණසඤ්ඤං භාවෙති... ආහාරෙ පටිකූලසඤ්ඤං භාවෙති... සබ්බලොකෙ අනභිරතිසඤ්ඤං භාවෙති... අට්ඨිකසඤ්ඤං භාවෙති... පුළවකසඤ්ඤං [පුළුවකසඤ්ඤං (ක.)] භාවෙති... විනීලකසඤ්ඤං භාවෙති... විච්ඡිද්දකසඤ්ඤං භාවෙති... උද්ධුමාතකසඤ්ඤං භාවෙති....

473-482. බුද්ධානුස්සතිං භාවෙති... ධම්මානුස්සතිං භාවෙති... සඞ්ඝානුස්සතිං භාවෙති... සීලානුස්සතිං භාවෙති... චාගානුස්සතිං භාවෙති... දෙවතානුස්සතිං භාවෙති... ආනාපානස්සතිං භාවෙති... මරණස්සතිං භාවෙති... කායගතාසතිං භාවෙති... උපසමානුස්සතිං භාවෙති....

483-492. පඨමජ්ඣානසහගතං සද්ධින්ද්‍රියං භාවෙති... වීරියින්ද්‍රියං භාවෙති... සතින්ද්‍රියං භාවෙති... සමාධින්ද්‍රියං භාවෙති... පඤ්ඤින්ද්‍රියං භාවෙති... සද්ධාබලං භාවෙති... වීරියබලං භාවෙති... සතිබලං භාවෙති... සමාධිබලං භාවෙති... පඤ්ඤාබලං භාවෙති....

493-562. ‘‘දුතියජ්ඣානසහගතං...පෙ.... තතියජ්ඣානසහගතං...පෙ.... චතුත්ථජ්ඣානසහගතං...පෙ.... මෙත්තාසහගතං...පෙ.... කරුණාසහගතං...පෙ.... මුදිතාසහගතං...පෙ.... උපෙක්ඛාසහගතං සද්ධින්ද්‍රියං භාවෙති... වීරියින්ද්‍රියං භාවෙති... සතින්ද්‍රියං භාවෙති... සමාධින්ද්‍රියං භාවෙති... පඤ්ඤින්ද්‍රියං භාවෙති... සද්ධාබලං භාවෙති... වීරියබලං භාවෙති... සතිබලං භාවෙති... සමාධිබලං භාවෙති... පඤ්ඤාබලං භාවෙති. අයං වුච්චති, භික්ඛවෙ – ‘භික්ඛු අරිත්තජ්ඣානො විහරති සත්ථුසාසනකරො ඔවාදපතිකරො, අමොඝං රට්ඨපිණ්ඩං භුඤ්ජති’. කො පන වාදො යෙ නං බහුලීකරොන්ති’’ති!

අපරඅච්ඡරාසඞ්ඝාතවග්ගො අට්ඨාරසමො.

19. කායගතාසතිවග්ගො

563. ‘‘යස්ස කස්සචි, භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දො චෙතසා ඵුටො අන්තොගධා තස්ස කුන්නදියො යා කාචි සමුද්දඞ්ගමා; එවමෙවං, භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතා සති භාවිතා බහුලීකතා අන්තොගධා තස්ස කුසලා ධම්මා යෙ කෙචි විජ්ජාභාගියා’’ති.

564-570. ‘‘එකධම්මො, භික්ඛවෙ, භාවිතො බහුලීකතො මහතො සංවෙගාය සංවත්තති... මහතො අත්ථාය සංවත්තති... මහතො යොගක්ඛෙමාය සංවත්තති... සතිසම්පජඤ්ඤාය සංවත්තති... ඤාණදස්සනප්පටිලාභාය සංවත්තති... දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති...

විජ්ජාවිමුත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති. කතමො එකධම්මො? කායගතා සති. අයං ඛො, භික්ඛවෙ, එකධම්මො භාවිතො බහුලීකතො මහතො සංවෙගාය සංවත්තති... මහතො අත්ථාය සංවත්තති... මහතො යොගක්ඛෙමාය සංවත්තති... සතිසම්පජඤ්ඤාය සංවත්තති... ඤාණදස්සනප්පටිලාභාය සංවත්තති... දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති... විජ්ජාවිමුත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තතී''ති.

571. ''එකධම්මෙ, භික්ඛවෙ, භාවිතෙ බහුලීකතෙ කායොපි පස්සම්භති, චිත්තම්පි පස්සම්භති, විතක්කවිචාරාපි වූපසම්මන්ති, කෙවලාපි විජ්ජාභාගියා ධම්මා භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡන්ති. කතමස්මිං එකධම්මෙ? කායගතාය සතියා. ඉමස්මිං ඛො, භික්ඛවෙ, එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ කායොපි පස්සම්භති, චිත්තම්පි පස්සම්භති, විතක්කවිචාරාපි වූපසම්මන්ති, කෙවලාපි විජ්ජාභාගියා ධම්මා භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡන්තී''ති.

572. ''එකධම්මෙ, භික්ඛවෙ, භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පහීයන්ති. කතමස්මිං එකධම්මෙ? කායගතාය සතියා. ඉමස්මිං ඛො, භික්ඛවෙ, එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනුප්පන්නා චෙව අකුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පහීයන්තී''ති.

573. ''එකධම්මෙ, භික්ඛවෙ, භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති. කතමස්මිං එකධම්මෙ? කායගතාය සතියා. ඉමස්මිං ඛො, භික්ඛවෙ, එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනුප්පන්නා චෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්තී''ති.

574. ''එකධම්මෙ, භික්ඛවෙ, භාවිතෙ බහුලීකතෙ අවිජ්ජා පහීයති, විජ්ජා උප්පජ්ජති, අස්මිමානො පහීයති, අනුසයා සමුග්ඝාතං ගච්ඡන්ති, සංයොජනා පහීයන්ති. කතමස්මිං එකධම්මෙ? කායගතාය සතියා. ඉමස්මිං ඛො, භික්ඛවෙ, එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අවිජ්ජා පහීයති, විජ්ජා උප්පජ්ජති, අස්මිමානො පහීයති, අනුසයා සමුග්ඝාතං ගච්ඡන්ති, සංයොජනා පහීයන්තී''ති.

575-576. ''එකධම්මො, භික්ඛවෙ, භාවිතො බහුලීකතො පඤ්ඤාපභෙදාය සංවත්තති... අනුපාදාපරිනිබ්බානාය සංවත්තති. කතමො එකධම්මො? කායගතා සති. අයං ඛො, භික්ඛවෙ, එකධම්මො භාවිතො බහුලීකතො පඤ්ඤාපභෙදාය සංවත්තති... අනුපාදාපරිනිබ්බානාය සංවත්තතී''ති.

577-579. ‘‘එකධම්මෙ, භික්ඛවෙ, භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනෙකධාතුපටිවෙධො හොති... නානාධාතුපටිවෙධො හොති... අනෙකධාතුපටිසම්භිදා හොති. කතමස්මිං එකධම්මෙ? කායගතාය සතියා. ඉමස්මිං ඛො, භික්ඛවෙ, එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනෙකධාතුපටිවෙධො හොති... නානාධාතුපටිවෙධො හොති... අනෙකධාතුපටිසම්භිදා හොතී’’ති.

580-583. ‘‘එකධම්මො, භික්ඛවෙ, භාවිතො බහුලීකතො සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති... සකදාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති... අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති... අරහත්තඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති. කතමො එකධම්මො? කායගතා සති. අයං ඛො, භික්ඛවෙ, එකධම්මො භාවිතො බහුලීකතො සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති... සකදාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති... අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තති... අරහත්තඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තතී’’ති.

584-599. ‘‘එකධම්මො, භික්ඛවෙ, භාවිතො බහුලීකතො පඤ්ඤාපටිලාභාය සංවත්තති... පඤ්ඤාවුද්ධියා සංවත්තති... පඤ්ඤාවෙපුල්ලාය සංවත්තති... මහාපඤ්ඤතාය සංවත්තති... පුථුපඤ්ඤතාය සංවත්තති... විපුලපඤ්ඤතාය සංවත්තති... ගම්භීරපඤ්ඤතාය සංවත්තති... අසාමන්තපඤ්ඤතාය [අසමත්ථපඤ්ඤතාය (ස්‍යා. කං.), අසමත්තපඤ්ඤතාය (ක.), අසමන්තපඤ්ඤතාය (ටීකා) පටි. ම. අට්ඨ. 2.3.1 පස්සිතබ්බං] සංවත්තති... භූරිපඤ්ඤතාය සංවත්තති... පඤ්ඤාබාහුල්ලාය සංවත්තති... සීඝපඤ්ඤතාය සංවත්තති... ලහුපඤ්ඤතාය සංවත්තති... හාසපඤ්ඤතාය [හාසුපඤ්ඤතාය (සී. පී.)] සංවත්තති... ජවනපඤ්ඤතාය සංවත්තති... තික්ඛපඤ්ඤතාය සංවත්තති... නිබ්බෙධිකපඤ්ඤතාය සංවත්තති. කතමො එකධම්මො? කායගතා සති. අයං ඛො, භික්ඛවෙ, එකධම්මො භාවිතො බහුලීකතො පඤ්ඤාපටිලාභාය සංවත්තති... පඤ්ඤාවුද්ධියා සංවත්තති... පඤ්ඤාවෙපුල්ලාය සංවත්තති... මහාපඤ්ඤතාය සංවත්තති... පුථුපඤ්ඤතාය සංවත්තති... විපුලපඤ්ඤතාය සංවත්තති... ගම්භීරපඤ්ඤතාය සංවත්තති... අසාමන්තපඤ්ඤතාය සංවත්තති... භූරිපඤ්ඤතාය සංවත්තති... පඤ්ඤාබාහුල්ලාය සංවත්තති... සීඝපඤ්ඤතාය සංවත්තති... ලහුපඤ්ඤතාය සංවත්තති... හාසපඤ්ඤතාය සංවත්තති... ජවනපඤ්ඤතාය සංවත්තති... තික්ඛපඤ්ඤතාය සංවත්තති... නිබ්බෙධිකපඤ්ඤතාය සංවත්තතී’’ති.

කායගතාසතිවග්ගො එකූනවීසතිමො.

20. අමතවග්ගො

600. ‘‘අමතං තෙ, භික්ඛවෙ, න පරිභුඤ්ජන්ති යෙ කායගතාසතිං න පරිභුඤ්ජන්ති. අමතං තෙ, භික්ඛවෙ, පරිභුඤ්ජන්ති යෙ කායගතාසතිං පරිභුඤ්ජන්ති’’ති.

601. ‘‘අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, අපරිභුත්තං යෙසං කායගතාසති අපරිභුත්තා. අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, පරිභුත්තං යෙසං කායගතාසති පරිභුත්තා’’ති.

602. ‘‘අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, පරිහීනං යෙසං කායගතාසති පරිහීනා. අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, අපරිහීනං යෙසං කායගතාසති අපරිහීනා’’ති.

603. ‘‘අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, විරද්ධං යෙසං කායගතාසති විරද්ධා. අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, ආරද්ධං [අවිරද්ධං (ක.)] යෙසං කායගතාසති ආරද්ධා’’ති.

604. ‘‘අමතං තෙ, භික්ඛවෙ, පමාදිංසු යෙ කායගතාසතිං පමාදිංසු. අමතං තෙ, භික්ඛවෙ, න පමාදිංසු යෙ කායගතාසතිං න පමාදිංසු’’.

605. ‘‘අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, පමුට්ඨං යෙසං කායගතාසති පමුට්ඨා. අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, අප්පමුට්ඨං යෙසං කායගතාසති අප්පමුට්ඨා’’ති.

606. ‘‘අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, අනාසෙවිතං යෙසං කායගතාසති අනාසෙවිතා. අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, ආසෙවිතං යෙසං කායගතාසති ආසෙවිතා’’ති.

607. ‘‘අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, අභාවිතං යෙසං කායගතාසති අභාවිතා. අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, භාවිතං යෙසං කායගතාසති භාවිතා’’ති.

608. ‘‘අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, අබහුලීකතං යෙසං කායගතාසති අබහුලීකතා. අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, බහුලීකතං යෙසං කායගතාසති බහුලීකතා’’ති.

609. ‘‘අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, අනභිඤ්ඤාතං යෙසං කායගතාසති අනභිඤ්ඤාතා. අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, අභිඤ්ඤාතං යෙසං කායගතාසති අභිඤ්ඤාතා’’ති.

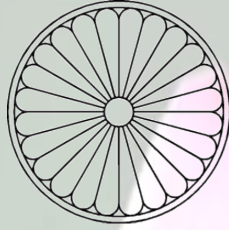
610. ‘‘අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, අපරිඤ්ඤාතං යෙසං කායගතාසති අපරිඤ්ඤාතා. අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤාතං යෙසං කායගතාසති පරිඤ්ඤාතා’’ති.

611. ‘‘අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, අසච්ඡිකතං යෙසං කායගතාසති අසච්ඡිකතා. අමතං තෙසං, භික්ඛවෙ, සච්ඡිකතං යෙසං කායගතාසති සච්ඡිකතා’’ති. (....) [(එකකනිපාතස්ස සුත්තසහස්සං සමත්තං.) (සී.ස්‍යා. කං. පී.)]

(ඉදමවොච භගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛූ භගවතො භාසිතං අභිනන්දුන්ති.) [( ) එත්ථන්තරෙ පාඨො සී. ස්‍යා. කං. පී. පොත්ථකෙසු නත්ථි]

අමතවග්ගො වීසතිමො.

එකකනිපාතපාළි නිට්ඨිතා.

සබ්බදානං ධම්ම දානං ජිනාති,
සබ්බරසං ධම්ම රසං ජිනාති;
සබ්බරතිං ධම්ම රතිං ජිනාති
තණ්හක්ඛයො සබ්බදුක්ඛං ජිනාති

(ධම්මපදය තණ්හා වග්ගො)

ධම්මාරාමො ධම්මරතො - ධම්මං අනුවිචින්තයං;
ධම්මං අනුස්සරං භික්ඛු - සද්ධම්මා න පරිහායති.

(ධම්මපදය භික්ඛු වග්ගො)

ධම්මො පනෙසො සුගතප්පසත්ථො,
තරණීව සංසාර මහණ්ණවස්ස;
බ්‍රහ්මාසුරාදීහි නමස්සනීයෙපා,
රසො රසානං පරමො තිලොකෙ.

මහාගදො මච්චුජරා පහානො,
සබ්බීතිනාසාය විසෙසමන්තො;
සබ්බත්ථි දානෙන ච කප්පරුක්ඛො,
චින්තාමණී භද්දඝටොව ධම්මො.

ධම්මං විනා නත්ථි පිතාව මාතා,
තමෙව තාණං සරණං පතිට්ඨා;
තස්මා හි භො කිච්චමඤ්ඤදප්පහාය,
සුණාථ ධාරෙථ චරාථ ධම්මෙ.

(රසවාහිනී)

චිරං තිට්ඨතු ලොකස්මිං - සම්මා සම්බුද්ධ සාසානං!

ධර්ම දානය පිණිසයි.........